

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Máriafly-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzandók.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 16 forint. Negyedévre . . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. Egy hóra . . . 1 ft 50 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög czentiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora 5 forint.

Nyilttéri czikkok garmond sora után 20 kr. fizetendő.

A népiskolák.

Tiszteletreméltó törekvés vezeti azokat, a kik a népiskolát minden vonalban államosítani akarják. E törekvést bizonyára a magyar nemzetiállam eszméje sugallja.

Maga az eszme annyira fontos, hogy annak hajlandó vagyok minden más ideált alárendelni. Ha arról győződtem meg, hogy ez az eszme csak a közszabadság korlátozásával győzhet: akkor kész lennék a szabadságomon is érte cserébe tenni. Ha pedig áldozatokat kívánna ez az eszme: úgy nem képelek áldozatot, a melytől visszariadhatnánk, csakhogy valósuljon meg egyszer a maga teljes fönségében a magyar nemzeti állam.

De mérlegre teszem a népiskolák államosításának kérdését. Mert kellő megismerés nélkül a legletszökebbnek látszó reformeszmébe sem szabad beleugrani. Mielőtt átalakításhoz fogunk, keresztül kell vinni a tervet a józan megfontolás tükrében.

A népnevelés ügyét, kerek számokban beszélve, jelenleg tízezer iskola látja el. Ebből háromnegyed rész a felekezetek kezén van. Azt jelenti tehát a reform, hogy az állam vegyen át hét-nyolc ezer iskolát és annak minden terheit. Van-e ehhez pénz és van-e tanerő?

Jelenti továbbá a képzelhető teheresebb kulturharcot a felekezetek és az állam között. Az a küzdelem, melyet a házassági reform idézett elő, elenyésző csekélység volt ehhez képest. Mert azt a küzdelmet, pro és contra, inkább csak a műveltebb osztályok vitézként ki egymás között s a csatamező a törvényhozás és az irodalom volt. És az iskolák fölött meginduló háború a községi életre vetné magát. Ott duna szörnyű elfajlással.

S ha csak ez volna! De a csatalkialtásba idegen szavak vegyülnének. Oláhok, törökök, szerbek, németek jaidulának fel egyhangulag. Megtalálnák a fajszolettségnek azt az érinkezesi pontját és az érdekeknek azt a költségét, melyet idáig hasztalan kerestek. Egy véskialtás töltene be nemcsak hazánk, de egész Európa levegőjét. Külön irodalma keletkezne a román, germán és szláv fajok között annak befolyásnak, hogy eme nagy fajok kulturáját és nyelvét ime csakugyan elnyomja egy kis turáni faj, mely Európa közepén kalózkodva él a fejlett kulturák elnyerésével.

Nehéz volna leszámolni az így teremtetett helyzettel. Ellenségeink künn és benn egy elszaporodnának, hogy sem erkölcsileg, sem fizikailag nem bírnának többé velük. Vajon elég konszolidált állapotban vagyunk-e arra, hogy egy ilyen harcra neki menjünk?

Mert azt értem, ha szeme közé nézünk egy ellenségnek, legyen az akár az osztrák, akár a felekezeti elfogultság, akár a nemzetiségi izgatás. De hogy egyszerre, egyidőben mindenkivel harczvonalba álljunk, s belső villongások által marczangolva a szláv, germán és román közvélemény háborgó tengereit is magunk ellen zúdítsuk — ez valóban olyan helyzetbe sodorna, melyben az a skorpió van, a melyet minden oldalról tűz vesz körül. A rege azt tartja, hogy ilyenkor a skorpió a kikerülhetetlen halál elől úgy menekül, hogy meggyilkolja magát.

Azt hiszem, Wlassics miniszter ur a fölmerült eszmével szemben igen helyes álláspontot foglalt el. Nem kívánja bántani a felekezeti iskolázás ősi jogát, de az államiskolákat úgy tartalom szerint, mint kiterjedésben fejleszteni kívánja. Ez az utlassu, de célra vezet, mert nem okoz legyőzhetetlen nehézséget.

Tapasztalatom szerint nem abban rejlik nemzeti és kulturai szempontból a baj, hogy felekezeti iskolák vannak, hanem abban, hogy ezeknek nincs elég ellenőrzése. Igen sok iskola van ezek között, a mely híven szolgálja a

magyar hazát. Jó hazafit és hasznos polgárt nevel.

De van igen sok, mely nem teljesít hazafias hivatást. Sőt olyan is van fölös számmal, mely csirázató melegágya a fajgyűlöletnek és az irredentizmusnak. No hát, az ilyen iskolának nyakát kell szegni, miként ki kell meteszeni a mérges kelevényt, hogy veszélybe ne döntse az egész testet.

Bánom is én, ha oláhul, tótul, szerbül tanul az a gyerek. Sőt azt sem bánom, ha magyarul meg nem tanítják. Arra való a felsőbb tanintézetek, hogy ezen a téren pótolják a hézagot. Mert diplomát arra, hogy valaki hazánkban, az esze után éljen, csak annak adnék, a ki magyarul tud. De a nép alsóbb rétegeiben nincs ok ilyen intézkedésre. Ott elég, ha az a kisiparos, az a munkás, az a földművelő hazafias öntudatot és honpolgári kötelességeket táplál lelkében. Ha vérebe megy az a szentragaszkodás, melyet hazánk iránt minden becsületes embernek érezni kell. Ha megtanulja, hogy egy hazánkat vagyunk gyermekei, egyenlők a jogaink, egyenlők a kötelességeink.

A mely iskola nem így tanít, azt egyszerűen be kell csukni, a miként becsukják a közőra ártalmas gonosztevőket. Ez ellen nem lehet kifogása sem a felekezetnek, sem a nemzetiségnek. Ily esetben hiába izgatnának, mert természetlen talajra hullana a mag. Konkrét bünt érne konkrét bűnhődés. A rokon fajok nem nyelvük és kulturájuk veszélyét látnák ebben, hanem egy állam jogos védekezését azon bandák ellen, melyek saját hazájuk egységének felbontására szövetkeztek bűnös módon.

Ezen ellenőrzés terheit megbírjuk; de az államosítás költségeit nem bírjuk meg. A konkrét bűnt megbüntethetjük, a nélkül, hogy legyőzhetetlen igalmak veszélyeit zúdítsuk magunkra; de mindenkit bűnösnek deklarálni és valamennyit megbüntetni: ez ellenkezik az igazság elvével és olyan áramlatnak nyitná meg zsilipjeit, mely hazánk nyugalmát sodorná magával.

Bartha Miklós.

Horánszky belügyminisztersége.

Bpest, márcz. 27.

A szabadelvű párt kebelében kolosszális számaránya dacára (vagy talán éppen azért) még most is folytak a torzsalkodások s minden jel arra mutat, hogy e benső tülekedések mindaddig fognak tartani, a míg a fuzió valósággal és ténylegesen be nem fejeződik. Formálisan megtörtént ugyan a nagy beolvadás akkor, a mikor a disszidensek és a nemzeti pártiak visszatértek, illetve be mentek a kormánypártba. A fuzió azonban de facto csak akkor fog befejeződni, ha a kabinetben is kifejezésre jut. Most a benső csoportosulások a pártban az elemeket inkább elválasztják és széthúzzák, mint összehozzák. A Tisza-csoport a maga aspirációival, a disszidensek és a nemzeti pártiak másrészt és ezekkel szemben az ugynevezett indifferentek képezik ezeket a benső csoportosulásokat. Hogy ez az állapot nem tartható sokáig és a torzsalkodásnak véget kell vetni, azt a miniszterelnök is belátja. Fontos tervei közé tartozik tehát az, hogy a kabinet-alakulás, illetve kiegészítés tényével fejezze be véglegesen a fuziót, a mikor is a Tisza-csoport végleg leveretve, vagy kivonul a pártból. vagy düzzogva bár, de megadja magát a megváltozhatatlan alakulásnak. A miniszterelnök mostani bécsi útjának egyik célja az, hogy ezirányban előterjesztést tegyen a királynak. Parlament körökben négy férfit emlegetnek jelöltek gyanánt a belügyminiszteri tárczára. Nem mintha a belügyminiszteri tárcza volna az egyedüli, a melyet be kell tölteni, hisz az igazságügyi és pénzügyi tárcza is csak átmenetileg van betöltve. A belügyminiszteri tárcza azonban tulajdonképpen nincs is betöltve s a miniszterelnök csak ideiglenesen végzi a belügyi tennőket. Szükséges a tárczának végleges betöltése nemcsak azért, hogy legyen a ki az új válasz-

tásokat vezesse, hanem mert az új rendszert a törvényhatóságokban is keresztül kell vinni.

A négy férfi, a kiket a parlamenti körök erre a hivatásra desználnak, a következők: gróf Apponyi Albert, Szilágyi Dezső, gróf Csáky Albin és Horánszky Nándor. Ki lesz ezek közül a belügyminiszter, azt a parlamenti fuma nem említi határozottan. Mi sem tudjuk teljes pozitívítással. De a valószínűleg a mellett szól, hogy a mostani viszonyok szerint Horánszky a legkomolyabb jelölt, mint azt már napokkal ezelőtt megírtuk. Apponyi és Szilágyi a helyzetet nem tartják eléggé kialakultnak mindaddig, a míg a paktumba foglalt reformokat keresztül nem viszik.

Tárczát tehát mindaddig sem az egyik-sem a másik valószínűleg nem vállal, Csákyt azért nem jelöli a miniszterelnök, mert ez időszerűt ő a legösszegebb elhőkjelölt. Tudva van, hogy Perczel Dezső csak addig marad meg elnöki állásában, a míg számára alkalmas állást nem találnak és akkor Csáky lépne az elnöki emelvényre, minthogy a legtöbb tekintélye van minden párt előtt. Maradna tehát Horánszky az egyedüli plauzibilis belügyminiszterjelölt. Valószínűnek tartjuk, hogy Széll Kálmán, a ki néhány napig marad Bécsben, Horánszky Nándor fogja ajánlani a koronának s Horánszky belügyminiszterre való kinevezése lesz utazásának eredménye.

Említtettük e közlemény keretében, hogy az új belügyminiszter egyik feladata lesz az új választások vezetése. Minden ellenkező híradásra fenn tartjuk azt, hogy nem sokára feloszlatják a Házát és új választásokat rendelnek el. Annak már csak azért is be kell következnie, mert Széll Kálmán ki fogja fejteni programját a kvótára és a közigazgatás államosítására vonatkozólag. Ez új parlamenti alakulások okozhatna. Ennek azonban eleje fog vágni a miniszterelnök s a nemzet elé viszi a két nagyfontosságú kérdést és megkérdezi az ország választóit. Ez a benső valószínű oka az új választásoknak.

Vajon az új belügyminiszter kinevezését mindjárt publikálni fogja-e a kormány a miniszterelnök visszatérte után, vagy pedig egy későbbi határidőben azt az eseményeket fogják demonstrálni. De hogy az előterjesztés most fog megtörténni, azt biztosan jelenthetjük.

Magyar gyárpolitika.

Irtá: Dr. Rózsa Mihály.

Hegedűs Sándor, az új kereskedelemügyi miniszter a napokban fejtekte ki programját, melyben a magyar ipar megvédését és fejlesztését tűzte ki céljául. A jóakaratot és képességet nem lehet előre elvitatni, de hogy jelen függő politikai helyzetünkben siker is fogja-e kísérni törekvéseit, azt csak a jövő döntheti el. Minden esetre reméljük, hogy az eddigi felületesség helyébe a komoly munka lép, melynek jelszava: Rerum cognoscere causas.

Legfőbb ideje már. Iparunk sokkal később részesült állami támogatásban, mint az osztrák ipar, de mert sem akkor, sem most nem részesült még oly arányú támogatásban, minőben amaz részesült, továbbá a legtöbb iparág máj nap a nagybani gyártásra van utalva, míg nálunk még többnyire a mesterszerű üzem keretében mozog, azért jelentékeny fejlődésről szó sem lehet.

Kisiparunk a romlás szelén van, sok iparágat csak is a gyártásra való áttérés menthet meg a teljes elpusztulástól. Védvámok felett nem rendelkezünk, de még ha be is hoznák az önálló vámterületet, a technika ismeretes fejlődése folytán a gyárpár oly kedvező helyzetbe jutott a kézművesiparral szemben, melyet sajnos, semmiféle gazdasági politikával sem ellen-ulyozhatunk. Ezzel a körülménnyel le kell számolnia a magyar közvéleménynek, mert a gyárpár iránti indokolatlan közöny és ellenszenv csak kárára válik az ország közgazdasági érdekeinek.

A statisztikai adatok szerint az önálló takácsok száma tíz év alatt közel hat ezerrel, a kőtélverőké ezerral csökkent. Általában a textil iparral foglalkozók száma 40,000-ről 26 ezerre csökkent. Az 1880-iki népszámlálás szerint feltüntetett 15,000 segédszemélyzettel szemben 1890-ben már csak 5,294-et találunk. Ebből látható, hogy a textil ipar mennyire súlyd hazánkban, sok ipari munkás vesztí keresetét, s e nemű gyárpárunk még sem részesül elegendő állami támogatásban. Ha tekintetbe vesszük, hogy kezdetleges gyárpárunk még felle annyit embert sem foglalkoztat, mint a pusztuló takácsmesterség, gyártmányunk azonban a takácsmesterség által előállított legfeljebb nyolcz millió forint értékű áruval szemben 35 mil-

liót reprezentál, érthetővé válik az a jogos szemrehányás, melylyel az egymást követő kormányok gyámoltalan gazdasági politikája illethető. Főszóvivőipari és ruházati czikkokban Magyarország évi forgalma körülbelül 250 millió forint, mely összegből évenként 200 millió forint vándorol ki külföldre.

Ilyen hanyatlást mutat agyag- és üvegiparunk is. Az önálló fazekasok száma tíz év alatt 34 százalékkal csökkent, a segédszemélyzet 40%-al. Még szomorubb ez az eredmény, ha az iparstatisztikai felvétel zavaros képével szemben megjegyezzük, hogy ez nem tesz különbséget a segédszemélyzet és nap-számok között, hanem a kettőt összefoglalja. Az üvegipar nálunk gyárpári alapon fejlődött, s a negyvenes évek elején 56 üveggyár működött, melyek a Balkán-félszigeten biztos kiviteli piacra számíthattak. A technikai tökéletesedés, a vegyeszeti tudomány vívmányainak alkalmazása, a nagyüzemi berendezésnél, mely olcsóbb nyersanyagok felhasználását is lehetővé tette, párosulva az osztrák kormány által nyújtott kedvezményekkel, Csehország részéről oly hatalmas versenyt fejlesztett ki ellenünk, mely a magára hagyott magyar üvegipar előtt elzárta a fejlődés útját, sőt azt maholnap teljesen tönkre teszi.

Miféle gazdasági politika ez tehát, mely pusztulni engedi a kisipart s a növekedő szükséglettel szemben nem gondoskodik a magyar gyárpár létesítéséről! Ha véletlenül fel is lendült egyik-másik iparág, kormányaink mit sem tettek annak megvédésére. A parketagyártás, melyhez hazánk tőgyfaerdei kitűnő anyagot szolgáltatnak, a 80-as évekig igen virágzó kiviteli ipar volt, s főképpen Németországba sokat szállítottunk.

A német favédvám azonban ugyszólván teljesen megszüntette s mi napirendre tértünk ily nagy anyagi károsodás mellett, míg Ausztria ezt visszatérőképpen odaszákmányolta ki, hogy a német iparnak reá nézve féltelmes versenyt hazánkban még jobban megnehezített.

A faragászati disznutárgyak készítésének alig hogy nyomait találjuk az országban. A gyermekjátékipar meghonosítására állítottak fel ugyan néhány tanműhelyt, de a cseh házi és az osztrák gyárpárral szemben versenyképességet csak úgy érhetünk el, ha a gyermekjátékipar nem csupán egyszerű gépi berendezéssel ellátott néhány gyár üzi, hanem megfelelő háziipari gőzpontokat is létesítünk. Az elhagyott rutének jó törekvéssel és némi anyagi áldozattal könnyen segíthetne a kormány, ha köztölti a gyermekjátékipar meghonosítását, sőt ha ez ott meggyökerezne, a lakosságunk biztos kényerét nyújtana. Így azonban évenként másfél millió forint megy ki az országból csak játékszerekért.

Az ipari élet elhagyatottságának fokmérőjeül bátran vehető fokozódó behozatali többletünk oly czikkknél, melyek finomabb feldolgozás tárgyát képezik. Miféle közgazdasági jövedelmet képvisel fűrészeti és faragott fakivitelünk, ha feldolgozott bútorrészekben évenként e mennyiségnek huszadrésze jön vissza, melyért azonban sokkal nagyobb összegek jutnak külföldi piacra. Kikészített bőrökben a behozatali többlet tíz év alatt megkétszereződött, mert a fűrésztel szarvasmarha kivitel nyersbőrkészletünk elégtelenségét okozza.

Nap- és esernyőkhöz való botokban kivitelünk növekedik, de már nap- és esernyőkben, szétbotokban behozatalunk annyi millióval mulja ezt felül, a mennyi elég lenne valamelyik kis állam egész évi budgetjének fedezésére.

A hajdan ragyogó magyar ötvösművéség megszűnt. Közel nyolcz millió forint értékű külföldi arany- és ezüstműves áru kerül évenként a magyar piacra. Nemes fémbányászatunk pang az ezüst olcsó ára miatt, de azért még nem gondoltak kormányaink arra, hogy ezt némileg helyrehozzák s legalább az ipari feldolgozás előnyeit mi élvezzük.

A vegyeszeti ipar egyes felkarolt ágai fejlődtek ugyan, de azért legtöbb ága még a létesítés stádiumába sem jutott. Biztató eredményen itt sem találkoztunk. Egyedül a kö-lajfinomítás nagyobb szabású, míg ellenben folytonos behozatali emelkedést találunk a kátrányfestékekénél, az olajok és lakkoknál, a gyújtószerekénél, a salétromnál és finom szappanoknál. A gyertyamártók, szappanosok és olajgyártók száma tíz év alatt közel 600-al fogyott. A gyufagyárak sora bukna, holott gyufáért és töltött lókapokért évenként több, mint másfél millió forint szivárogo ki az országból. A gyertyagyártást azelőtt háziiparilag üzték, néha nagyobb ipartelepeken is s a belföldi szükségletet teljesen itthon fedeztük. A sztearingyertya gyártása kizáróttan a fagygyertyavákat, háziiparunk rohamosan hanyatlott, de azért harmincz éven át a sztearingyertya gyártást nálunk csak egy gyár képviselte s a sztearingyertya behozatala évenként 1—2 millió forintot tesz ki. Alig van iparunknak oly ága, melyre ily elszomorító példákat ne tudnák felhozni! Ez a kép tárul a miniszter elé, nem érzi-e, mily titáni munkára vállalkozik!

Pusztul a régi népies jellegű kézműipar, mint a sapkás, szürszabó és kalapos

ipar. Debreczen és Szeged Európaszerte híresek voltak szappanukról, azelőtt jelentékeny olajgyártásunk a napraforgó, tök, len, kender és repce magvakból ősrégi eredetű. A selmezi pipa bejárta az egész világot. Mind ezeknek azonban lejárt az ideje, mióta az illatos szappanok, gyári uton nyert olajok, bécsi gyártmányú fapapák és pipaszárak beözönlése megkezdődött. A festsípár, esztergályosipar, általában a mesterségszerű iparok mind hanyatlottak, megmentésük csak a gyári üzemre való áttérés által érhető el. Kefekötőárukban kivitelünk folytonosan növekedik, mert reálértünk a tömeges gyártás útjára. A gyárpár ily fejlődésével aránylag nagyobb számú segédszemélyzetre is léven szükség, a biztos kenyérkeresetet élvezők száma is szaporodik.

Vasutvonalaink kiépülésével, egyoldalú gazdasági politikákkal elősegítettük az osztrák ipar hódító útját. Az iparos hajlamoknak és vállalkozó szellemnek népünk jellegbe való tapintatos beoltására vajmi kevés kísérlet tétetett, nincsenek kellő számú nyersanyag beszerzési és készárueladási raktárak, magán gyárvállalatok nem igen fejlődhetnek, mert sem olcsó hitel nem élveznek, sem hazai szakerővel nem rendelkeznek. A gyárpár nálunk majdnem kizárólag a városokban üztik, a helyett, hogy azoktól távolabbi vidékeken helyezkednék el, hol az olcsóbb életviszonyok minden előnyt felhasználva, az előállított termékek javára értékesíthetné. Van Erdélyben munkácskázás, s ezen is elég. A Székelyföld könnyen átalakulhatna iparos vidékké, az osztrák ipar távolsági differenciája védvámot képezne reá nézve. Agrikultúrával ott már nem igen erősítjük meg a nemzeti érdekeket, de a házi iparral egybekapcsolt nagyipar karöltve jár a nép anyagi jólétének emelkedésével s a nemzeti egyensúlyt támogatná a Királyságban túl.

A mezőgazdasági iparról most csak röviden akarok szólni. Tudjuk, hogy a modern mezőgazdaságnak mily fontos tényezője a czukorgyártás, a földművelésügyi miniszter még sem törekszik az egyszerű répatermelés előmozdítására. Az adó-örkülti idő eddig nálunk az egyedüli közgazdasági szempont. Igazolja ezt az a körülmény, hogy míg a szesztermelés tíz év alatt quantitative felére csökkent, a megfelelő adóbevétel több, mint négyeszerese hatványozódott. Így él, sőt virul Kolonics bibornok gazdasági politikája; a pénzügyi igények kielégítése nem vet számot az ország gazdasági helyzetével, kiapasztja annak utolsó segélyforrásait is.

A növekedő behozatalból azonban nem következtethetjük, hogy hazánk nem alkalmas az ipari élet fejlesztésére, sőt ellenkezőleg, e nagy fogyasztás garancziája annak, hogy az ipar fejlesztésére nálunk kedvező talaj van, melyet csak kellően művelni kell. A tőke elégtelenségén és a vállalkozási hajlam hiányán kormányunk hivatott segíteni. Hegedűs már kibontotta a zászlot; a közönség pedig vonja ki magát Bécs és a külföld szupremációjára alól, mert a meglevő hazai ipar fejlődése iránti kötelességeinknek nem frázisokkal, de pénzre váltható gyakorlati értékek pártfogással tehetünk eleget. Tartsunk lépést a külfölddel, fejlesszük a gyárpárt, gondoskodjunk kellő számú hazai szakerőről, mert Magyarországnak nem maradhat tovább Ausztriának egyszerű gazdasági gyarmata.

Tartsuk szem előtt, a mit Kossuth Lajos mondott: a kinek keze egy nemzet zsebében van, az ezzel a nemzettel rendelkezik.

Petőfi emléke.

„Ott essem el én,
A harc mezéjén,
Ott folyjon az ifjú vér ki szí-
vemből.”

Ez után sovárgott, ilyen halált kívánt magának a világszabadság lángszavu költője, ohajtása be is teljesedett. Ott esett el a harc mezéjén, ott ragadtatott fel az égbe a fehérégyszázi csatamezőn, Erdély megszentelt bércei között. Épen ötven éve. A tűnő évek tova szállnak, a begyepesedett sirhantokan új virágokat fakaszt a nap sugara és a hősök véreből s az egykori csatamezőn bus furulya szó mellett ballag a juhász nyája után, nem sejtve, hogy kinek porai pihennek ott. Eltűntünk az évek, eltűnnek a nemzedékek, országok pusztulnak el és ujak keletkeznek, de a ki a nép szívébe írta be nevét, annak emléke él és élni fog az idők végezetéig. Petőfi neve él, míg e bujdosó csillag, a föld ki nem hül. Sőt idő teltével, az évek előrehaladtával sokkal magasabban, sokkal hatalmasabban csap fel az emlékezt lángja. E láng, a kegyeletlen emlékezés lángja magasan lobogott szombatban „kincses” Kolozsvár városházának nagy termében.

Az Erdélyi Irodalmi Társaság tartott felolvasó gyűlést. A gyűlés tárgysorozatának minden pontja a kegyeletlen emlékezetnek, a

magyar Tyrtus halála emlékeztetének volt szentelve. Kűm dühöngött a szél, tombolt a hóvihár, s bent magásra csapott a lelkesülés lángja, s a középszámu diszes közönség lelkesültsgtől megittasulva távozott haza.

*

A gyűlés lefolyásáról tudósításunk ez: Az Erdélyi Irodalmi Társaság folyó hó 25-én szombaton délelőtt 11 órakor a városház közgyűlési termében Petőfi Sándor halálának ötven éves évfordulója alkalmából felolvasó gyűlést tartott. A széksorokat, melyeket más-kor a diszes hölgyközönség szorongásig megtöltött, most a kedvezőtlen idő miatt, közép-számu, de intelligens közönség foglalta el. Az irodalmi társulat tagjai közül ott voltak: Ferenczi Zoltán, Felszeghy Dezső, Sebesi Samu, Szamosi János, Szász Gerő és Versényi György.

Szamosi János alelnök szép beszéddel nyitotta meg a gyűlést, melyben Petőfi költészetét méltatva igen találó vonásokkal domborította ki szerelmét, főképpen pedig hazafias költészetét. Szólt továbbá bor dalairól is. Végül pedig azzal fejezte be, hogy legyenek a Petőfi költeményei a nemzet bibliája, s akkor a magyar nemzet élni és virágozni fog.

Ezután Szász Gerő olvasta fel lendületes emlékeztetését Petőfi Sándorról. Hazánkat, melynek napja ontja a sugarat, földje a kalászt, összehasonlította a Jordánon túl fekvő Kanaánnal. Miképen ennek volt illése, ugy hazánknak is volt: Petőfi Sándora, ki Segesvárnál tüzes szekéren ragadtatott fel az égbe.

Élete megváltás, halála menyemenetel volt. Abban a tüneményes világban született, mikor oltáriszentség volt a hazaszeretet, mikor az istenek leszálltak a földre. Ő nem szállott a földnek porába, ő nem tapodta azt, hanem megszentelte. Megnyiták a mezők, kikelt sírjából a nemzet önérzete. S ha volt szív, mely hazáját szerette, ugy Petőfié volt az, ki széttörte lelkét. Ha volt lemondás, ugy Petőfi tette meg, ki elhagyta feleségét, elhagyta gyermekét. Bilincseket tört szét. Meghalni ugy, hogy minden csepp vér az igazságért folyton, ez vértanúság, a halál megdicsőülése. Minden Golgotha egy világteremtés. Ez a sors jutott Petőfinak. Halálának emlékeztetését üljük. Nem! Hiszen ő él. Él az erdő, él a madár, él az Isten: ki hiszi el, hogy az Isten képre teremtett ember meghalna. Petőfi él, míg e földtekén egy szív dobog!

Szász Gerőnek magasszárnyalásu beszéde után Sebesi Samu olvasta fel „Egy szívrrel” című elbeszélését, melynek tárgyát szintén a 48-as időköl merítette. Segesvár és Héjasfalva között fekszik egy falu, hol egy kastély emelkedik magasba: Dózsa Károly kastélya. Nagy vigasság van itt. Dózsa Jenő mennyegzőjét üli Dobai Ilonával, Udvarhelyszék legszebb leányával. Egyszerre egy czigány lép be, ki két levelet hozott. Egyik a pesti márczius 15-iki dolgotról tudósít, a másikban a „Talpra magyar!” foglaltatik nagy ciceró betűkkel.

A vidám lakodalmi hangulatnak egyszerre vége lesz. Mindeniken erőt vesz a harezi riadó. Mindsokára bekövetkeznek a háborus napok. Mindenütt ott van Dózsa Jenő és követi kedves neje is. Eljön a segesvári ütközet. Ott küzdenek mindketten Bem

és Petőfi oldalán. — A szerzőt zajosan megtapsolták.

Végül Versényi György Felszeghy Dezsőnek öt szép alkalmi költeményét olvasta fel. Címeik: „Ötven év után”, „A róna gyermeke”, „Lant és kard”, „Segesvár mezején”, „A legszebb dal”. A közönség a szerzőt megéljenzte.

Ezután Szamosi János elnök megközönve a közönségnek az ünnepély iránti élénk érdeklődését, bezárta a gyűlést. A közönség hazafias hangulatban oszlott szét.

B. L.

Salamon János emlékezete.

Kolozsvár, márcz. 28.

A tárgyhalmaz nem engedte, hogy az öreg Salamon halála feletti részvételt tüzetesen foglalkozzunk eddig. Kötelességünk azonban, ha napok múlva is, visszatérni Salamon halála alkalmából megnyilatkozott részvétre, mert az a szeretet, az a becsülés, a melylyel Salamon iránt az egész ország viseltetett, megkívánja azt, hogy a napi sajtó emlékezet okáért feljegyezze ezt.

Sepsi-Szent-Györgyről a következők táviratot kapta az elhunyt Salamon fia:

Atyja halálával ifjúsága nőit siratja

Pólsa főispán.

Krasznáról ez a távirat érkezett:

Ki életében művészi játékával szívemet annyiszor elbűvölte s az öröm és bánat könnyeit oly sokszor szemeimbe hozta, az én kedves János bácsim emléke legyen áldott! Őn s a bánatos család fogadja részvétemet.

Br. György Pali.

Kézdi-Vásárhelyről is érkezett egy sürgöny. Ez van benne:

Igaz részvételt és fájdalommal önzük emléket a halhatatlan jó zenész és dicső honvédnek.

Kelemen és neje.

M-Erkedről Puttnoky Domokos nagybirtokos fejezte ki részvétét.

A kolozsvári márczius 15. állandó bizottságnak 27 évig zenélt az öreg zenekarával. Ezt mindig készséggel, különös felkérés nélkül és mindig teljesen díjtalanul tette. E működése emlékét a bizottság III. évkönyvébe tüzetesen beírta és kinyomtatta. Most pedig a gyászoló családhoz egy nagyon szép részvétliratot intézett.

Az országos magyar színész-egyesület is átiratban fejezte ki a Salamon János elhunytá feletti részvétét.

A levelet Vedress Gyula titkár, Gyárfás Zsiga s az ellenőr írták alá.

A koszorúkról már csütörtökön megjelent számunkban tettünk említést. Az elmondottakon kívül koszorút tettek a ravatalra a kolozsvári színészek, a családtagok, Merza Lajos kir. tanácsos, Émke főpénztáros s a zenekarok vezetői.

Az öreg Salamon halálával s emlékével nemcsak a napi lapok foglalkoztak élénken, hanem a szépirodalmi lapok is hosszabb közleményeket írnak róla s közlik a szabadságarcz öreg zenészének arczképét is.

A Teleky-díj nyertese.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, márcz. 27.

Az Akadémia összes ülése ma délután döntött a Teleky-díj ügyében, mely az idén tudvalevőleg nagy port vert fel. A bíráló bizottság ugyanis a 100 aranyat egy Debrecezenben már színrekerült pályaműnek ítélte oda, de hogy a darab színrekerült, azt a bizottság csak a döntés után tudta meg. Ki-

dozását kérte tőle — midőn ő egy új kötelékbe adta el magát!

Annak a helyzetnek a páthosza még ennyi idő múlva is ellágyította. Az egész világ nem volt senki, aki ötlet oly jól értette, mint Hortenz.

Forrester, az ő régi barátja, szemrehányással beszélt hozzá és még nagyobb szemrehányással nézett rá. Havét Hortenz, az az asszony, a kit Forrester Miles mint világiást megvetett, még akkor is mélységes szeretettel nézett a Marrable Rikárd arczába, midőn az elvette magától. Nem illette ötlet keserű szavakkal. Csak egy kegyet kért a kezétől, hogy még mindig a barátjára maradhasson. És ő megengedte ezt a kívánságát. Vissza emlékezett azon fenyegetésre, melyet ezt az ígéretét kicsikarta tőle. Jó, ő szavát tartotta és az eredmény az arczába meredt, a mint e csábos asszonyhoz sietett.

A régi gondolatához tért vissza, vigasztalásul ölelte azt magához. — Igen, Hortenz volt az egyedüli lény a világban, a ki ötlet megértette. Szívét kifogja támi előtte; megpróbálja, hogy az a lelkét tépő gondolatokba lásson. Csak tegnap mondott Hortenz neki valamit, a mi megállította, a mint, hogy az ember megáll, a ki magát hirtelen egy meredek mélység szélén találja. Világos lett előtte, hogy az nem marad nyugton és nem elégszik meg a dolgokkal ugy, a hogy azok voltak, hogy nem sokára az egész megadást kívánja, sőt követeli. Ő nem az az asszony volt, a ki oly csekély hódolatlat beérje. Sovár tekintetével, félegyelmelem szemek epedő varázssal, puha ujj-begyeeinek gyöngéd érintésével homályos-bár ezt értésére adta. Jelenlététől felszabadulva, szavainak a jelentőségét realizálta. És most világos lett előtte, hogy Hortenz nemcsak a határozottabb parancsokat fog kiadni. Követelni fogja tőle, hogy a még fennmaradt skrupulusait vesse el magától, hagyja el a feleségét és becsü-

adják-e mégis a díjat, vagy nem? E kérdés fölött kellett ma döntenie az Akadémiának.

Az ülésen Szily Kálmán főtítkár ismertette az ügyet.

Gyulai Pál kijelenti, hogy a darabot a szerzője — ugy látszik — színrehozatala óta átdolgozta. Kétségtelen, hogy a darab meséje fölötté áll a többi pályamunkáknak, de mégis sajnálattal a mellett foglal állást, hogy *ne adják ki a díjat*, mert a pályázati feltétellel, hogy t. i. a pályázat *titkos*, be nem tartatott.

Szily Kálmán közvetítő indítványt ad be. Minthogy a pályázati feltételek a jelen esetre egész világosan nem rendelkeznek, adják ki a díjat, de utasítsák az illető szakosztályt, hogy a pályázati feltételeket revideálják.

Pauler Tivadar a Gyulai álláspontját teszi magáévá, s különösen azt hozza fel, hogy a nemzeti színház, melynek a nyertes darabot joga van először előadni, ily módon esleik ettől, mert a darabot már másutt előadták.

Rákosi Jenő hosszabb érdekes beszédben felelt a felhozott kifogásokra.

A nemzeti színházra mindig disz az, ha egy korszoruzott darabot előadhat. Semmit se határoz az, hogy előadták-e már évekkel előbb valahol a vidéken, s kérdés, hogy azt, mint szűkebb körben, egy igen kis publikum előtt előadtuk egyszer-kétszer, bir-e az irodalomba való belépés jelentőségével? A darab magasán kiemelkedik pályázó társai fölött, s föntartja véleményét, hogy a jutalmat ki kell neki adni.

Heinrich Gusztáv kijelenti, hogy ő olvasta a „*Debreceen*” című laphon, a darab III-ik felvonásának egy részét. Ez a darab előadása előtt jelent meg ott. Összehasonlította a mostani pályaművel s konstatálja, hogy egészen különbözik ettől. Nemcsak azért, mert akkor prózában volt a darab írva, hanem kifejezéseiben is. Rákosi Jenő álláspontját teszi magáévá.

Erre szavazás következett. *Tizenhat akademiás a díj kiadása mellett*, három pedig ellene szavazott. Mikor a jelégés levelet felbontották, abból ez a név került elő:

Zivuska Jenő,
erdőgyakornok.

Ugyancsak ma döntöttek a *Rasskó-féle* pályadíj fölött is. A 100 frtot a *Vádaskodó* című költemény kapta meg, melynek szerzője *Palágyi Lajos*.

Szvacsina polgármester beszéde.

(Tartotta az *Iparmúzeum* vasárnapi felavató ünnepélyén.)

Nagyméltósági Miniszter ur!

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Szívből üdvözlöm Excellenciádat Kolozsvár sz. kir. városa nevében a munka diadalára és dicsőségére emelt ezen diszes épület falai között.

Kolozsvár város derék iparosainak érdeke, a magyar ipar fejlesztésének országos érdeke, jövője, jövődjének biztosítása, szóval azok a fontos közgazdasági tényezők, melyeknek Excellenciád minden időben olyan lelkes istápolója volt, vannak letéve ebben az intézetben, mely szintén egyik hirdetője Nagyméltóságod hazafias buzgótságának.

Keletkezése a nyolczvanas évek elejére vezethető vissza, midőn a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara kebeléből egy lelkes

letét, szakítsa szét a kötelékeket, melyek lekötötték és kövesse ötét.

A Rut ártatlan ajkainak az érintése még az orezáján volt.

— Nem, mondá magában, azt nem tudom megtenni. Akármint inkább, mint azt! Áz ég tudja, hogy elég rossz vagyok, de olyan szivtelen gazemberré még nem sülyedtem!

Ekkor történt, hogy Dick a kétségbeesés bátorásával elhatározta megmondani Hortenznek, hogy soha sem szándékozik elhagyni az az asszonyt, kivel házasságra lépett és soha sem tudatni vele, hogy szerelme nem elégitette ki ötét.

E határozat után magasabban tartotta a fejét, a mint ment; a saját lelkiismeretével játszott, kenegette azt, míg érezte, hogy sok hibá daczára, ő még mindig hősies cselekedetre, bámulatos önmegtartóadásra képes ember volt.

Hortenz felállott, hogy elibe menjen. A szoba viasz gyergyakkal volt világítva és illatos virágokkal disztve. Ruhájának az erős narancs színe egy más nő szépségére végzetes lett volna. Fekete bársony szalag volt a nyakán, ugyan olyan szalag, de szélesebb vette körül a derékát; nem viselt ékszereket. Ő bizott a szépségében.

— Gyere, — kiáltá — az ebéd vár reánk! De én nem haragszom — nem én! Tudom, hogy a művészet követelő urnól Dick, te nem jöhettél előbb, vagy eljöttél volna.

Dick, éppen mondani akarta, hogy csak az volt a szándéka, hogy meglátogassa, de nem álmodott arról, hogy az ő asztalánál ebédeljen; de Hortenz mosolygott és az ajkaira tette az ujját.

— Az én uram annyira az én uram, hogy nincs szüksége mentetgetni magát — mondá.

kis csapat hódító utra kelt, azzal az eltökélt szándékkal, hogy Kolozsvárt az erdélyi részeknek a magyar ipar számára fejlesztő iskolákat, intézeteket létesítsen.

A jelszó, melylyel megindult, a czél, melyet kitűzött és a melyet a lelkes csapat zászlójára is fölirt: a magyar ipar tudományos fejlesztése volt.

Utjában sok akadályra talált, de leküzdötte. A közönyösöket fölírta, a kiselkűkieket buzditotta, a csöggedőket lelkesítette és hieinek száma napról-napra szaporodott, míg végre a kis csapatból győzelmes sereg lett.

Zászlója alá szegődött Kolozsvár törvényhatósága, élén a város főispánjával, előbb br. Jósika Sámuellel, később gróf Beldi Ákos-al és a város akkori polgármesterével, előbb dr. Haller Károlylyal, később Albach Gézával.

Társul szegődött az iparos-egylet az ő buzgó előkével, Benigni Sámuellel.

Anyagi erővel is támogatták a társadalom áldozatkész tagjai, a kereskedelmi és iparkamara, a takarékpénztár, a kisegítő-és az iparos hitelszövetkezet.

Kolozsvár szab. kir. városa tetemes évi járulékkal és a magas kormány az ő hathatós szellemi és anyagi erejével.

1894. évi július 27-én megnyiták városunkban az államilag is segélyezett ipartanműhelyek. 1884. évi december 28-án megnyitott a központi szakipar-rajzkola és 1888. évi dec. 26-án megnyitott a technológiai iparmúzeum.

Ez a három egyesült intézet, melynek létesítési eszméje a kereskedelmi és iparkamara kebeléből indult ki és a melynek érdekében néhai dr. Finály Henrik, Sigmund Dezső, Gámán Zsigmond, Ferenczi Zoltán, Pákei Lajos és Kiss Sándor olyan kitartó lelkesedéssel küzdöttek, képezi kiindulási pontját és alapját ennek az intézetnek, melynek felavatási ünnepére megjelentünk.

És itt, engedjék meg nekem, hogy ama három intézmény egyesítésének megnyitási ünnepélyéből fejmenítsek egy levelet, mely 1888. évek karácsonyán Budapestről érkezett az ünnepélyes megnyitásra és a melyet a kamara elnöke az ünnepélyen felolvasott.

Ez a levél így hangzik:

Kedves barátom!

Kérlek, fejezd ki a technológiai iparmúzeum megnyitása alkalmával először örömmet, hogy az intézet létesült;

másodszor köszönetemet, hogy megnyitására meghívtak;

harmadszor sajnálkozásomat, hogy azon meg nem jelenhetek;

negyedszer ígéretemet, hogy az intézetnek mindenkor szívesen szolgálatjára leszek

Hegedűs Sándor.

Ez a levél nem volt pusztá szó, nem volt üres ígéret, hanem, mint az eredmény mutatja, a remény megvalósult, az ígéret, beváltott, mert ime áll az épület, dicsőségére mindazoknak, a kik létesítésén fáradoztak.

De visszaidézi ez az épület lelkünkbe ama felejtethen napok emlékét is, midőn dicsőségesen uralkodó királyunk I. Ferencz József ő Felsége, kinek legmagasabb nevét intézetünk viseli, 1887-ben, legmagasabb látogatásával városunkat kitüntette.

Mert eme szép napok emlékének megörökítésére tette meg indítványát néhai dr. Groisz Gusztáv az 1887 évi december hó 30-án tartott városi közgyűlésen.

Kolozsvár szab. kir. városa hazafias lelkesedéssel fogadta az indítványt, megszavazta az épültre szükséges összeget és maga a város 20 ezer forint értékű telket adott és még 44 ezer firtal járult ennek a felépítéséhez.

De mindjárt utánna hálával telt szívvel kell megemlékeznem br. Dániel Ernő volt kereskedelemügyi m. kir. miniszterről, kinek ez intézet létesítésénél marandó érdemei vannak és neve följegyezve lesz e szakiskola

történetében, mert nemcsak 26.000 frt segélyt engedélyezett az építésre, de az intézet fenntartását és állami kezelésbe vételét Excellenciádnak közbenjárásával a magas kormány részéről elvállalta.

Az építés a millenium évében vette kezdetét, mintegy jelezve azt, hogy a magyar ipar számára a magas kormány az országban és Kolozsvár közönsége, az állam támogatása mellett, városunkban a második ezred év kezdetén új szellemet, új irányt akar behozni.

Fundamentumában is, egy marandó nagy emlékekkel kapcsolatban, akkor tették le az alapkövet, mikor Magyarország ezer éves főnállásának országos emlékérről, 1896. évi szeptember 30-án, Mátyás király szobrának alapkövét a nemzeti kegyelet jeléül ünnepélyesen elhelyezték.

Ekkor mondotta volt Excellenciád, mikor az alapkövön a kalapács ütést megtette: „Tudományt az iparnak! mert ettől függ haladásunk és nemzeti vagyonosodásunk.”

Mulasztást követnék el, ha ezen a napon megfeledekzném Sztérenyi József miniszteri osztálytanácsos urról, ki kezdetben mint ipari szakoktatási miniszteri bizos, később mint országos főigazgató és jelenlegi állásában is ez intézet létesítésénél nemcsak hivatalos, de lelkes buzgóssággal működött közre.

Az építési munka Hirschfeld Lajos építő vállalkozó vezetése mellett másfél év alatt elkészülvén, a fa- és fémipar szakiskola, a központi rajzkola és technológiai ipar-múzeum Magyar Endre és Pákey Lajos igazgatása alatt állandó otthonába ebbe a diszes épületbe beköltözött és 1898. évi szeptember 1-jén állami vezetés mellett kezdetét vette a tanítás.

És most Kolozsvár sz. kir. város törvényhatósága nevében ünnepélyesen átdom Excellenciádnak, mint Magyarországi kereskedelmi miniszterének ezt az intézetet, hogy vegye azt pártfogásába és szerető gondozásába. — Drága kincstünk ez nekünk, nem befektetett összeg miatt, de a benne helyezett remények és várakozások miatt; mert ennek az intézetnek fejlődésétől, szakszerűsétől várjuk mi a kolozsvári ipar és ez által a magyar iparnak jövődjét fölvirágzását és iparosaink tudományos kiképzését.

Excellenciádnak igen nagy része van az intézet létesítésében, hazafias nemes szívéhez van az növe és mi éppen azért, midőn Excellenciádnak mint kereskedelmi miniszternek, hivatalosan átadjuk, a legszebb reményeknek nézünk elébe az intézet jövődjét fejlődése iránt, mert meg vagyunk győződve, hogy ezt az intézetet a legjobb kezekbe tessék le.

Excellenciád mindig a munka embere volt, egész életét ennek szentelte és a hazafiai kötelesség oltárán a lelkesedés lángjával, a munka dicsőségére élesztette a tüzet.

Vegye most ezt a kis oltárt is hazafiai gondjai alá és mi, a kik lelkesedéssel álljuk körül, kérjük az Istent, hogy Excellenciádat a magyar ipar dicsőségére, a haza boldogítására és mindnyájunknak örömére sokáig éltesse.

Dal a hétről.

Tavas, tavasz vagy édes,
Megcsaltál álmodul;
Ó, mért van, hogy az ember
Csak önkínán okul!
Megzengünk és becsaptuk
Az bundát tértől,
S te újra elhagyysz: mit szól
Majd — Domokos Ödön!

Ó hallgat. Ám beszéle
E helyett Hegedűs,
Folytasd tovább e hangon
Uram és végre — üss!
Üss szét e sok ribancz közt,
Érezkedj ökleddel,
Lássák, hogy e hon ismét
A jognak földje lett.

lom volt és sürgette, hogy magyarázza ki magát.

És Hortenz néhány szaggatott mondatban megtette azt. Értésére adta, hogy ő nem maradhatott hosszasan ebben a ködös, füstös Londonban; neki a verőfényes délre kell menni, hol az ég mindig kék volt.

— Nem, nem, — kiáltá Dick, fejében még mindig érezte azt a tompa fájdalmat, ámbár a szíve is fájt — nem szabad elmened — Te nem hagyatsz el engemet!

Minden éppen ugy történt, a hogy a szép gonosz asszony tervelte! — Könnyen nyert győzedelmén mosolyogni tudott volna. De a helyett édességtől áthatott hangon kiáltá —

— Nem, nem, — én nem tudlak téged elhagyni! — Szerelmem, mi — mi együtt megyünk!

— Kár, hogy ezeket a szindarabokat nem csinálják élet-hűbben, — mondá Rut, Forrester Milesnek, körülbelül éppen abban a pillanatban. A szindarab írók nagyra szeretik az olyan férjeket szerepeltetni, akik nem szeretik a feleségüket és az olyan asszonyokat, akik megcsalják a férjüket, mintha az egész világ tele volna azokkal! Nézzé, milyen féltékenyivé tölték ezt a férjet! Ez egy cseppet sem természetes. Hiszen, például, milyen jó az én Dickem! Csak örülni tud, ha kijövök a háztól és jól mulatom magamat! Ő egy cseppet sem önző!

A mint Forrester a társát nézte, arra a következtetésre jutott, hogy az kíváncsot meggyőződésére próbálja magát érvelni. Ő azonban tévedésben volt. Rut a férjére emlékezett, olyannak látva azt, a milyen akkor volt, midőn annak fejét magához vonva, ártatlan örömben megcsókolta.

(Folytatása következik.)

AZ „ELLENZÉK“ TÁRCZÁJA.

1899. Márczius 28.

Egy modern Antonio.

— Angol regény. —

Az „Ellenzék” részére fordította: **AMICA.**

XVI.

(Folytatás.)

(45)

— Arczom elmondja a maga történetét — okoskodott magában.

A feleségének néhány ékszei, melyeket a nap előbbi részében viselt, az öltöző asztalán feküdtek.

Dick elfordította a fejét, nem akarta azokat látni. A mint kiment a szobából, a Rut reggeli ruhájának, mely az ajtóra volt felakasztva ez ujjá, az arczához lebbent. Olyan volt az, mint egy gyöngéd marasztaló érintés. Megállt és hallgatózott. Ismét képzeldődt! Milyen bolond volt! Azt gondolta, hogy halk süttögést hallott — mint ha valaki azt mondta volna — „Édes Dick, az Ég áldjon meg!”

Kisietett a szabad levegőre. Elvégre is, jó hogy Hortenzhez ígérkezett. — Ő gyakorlatias volt; az ő jelenlétében bolondos képzelődések elröpültek. Hortenznek erős eszenedős hatalma volt. Hortenz nem vadozta ötlet, hitt a szerelmében, nem nézett olyan szomorúsággal a szemébe, milyennel a Ruté egy idő telve volt. Ő nagyon okos volt — olyan szép asszony léteire csodálatosan okos — és türelmes — véghetetlenül türelmes. Milyen nagyszerű volt a viselkedése midőn az irgalomra bízta magát, midőn megmondta neki, hogy egy másik nőt jobban szeretett, mint ötét, midőn a szabadságát, az ő felol-

S az is lesz tán valóban;
Ha Széll marad felül,
S a vakondok önédek
Ármánya már elül:
Teljében az időnek
Megéri sok gyümölcs:
Erőszakolni kár von! —
Munkásan vární: böles.

Ezért, Hozsánna Ugron,
Hogy megjöve megint;
Jövének munkása vagy te,
Reményünk rád tekint!
Zendüljön akadon, ha
Az elbűs nevet,
Komoly haragszavával
A lelkiismeret.

De hát, míg a közérdek
Más helyre vonzana,
Maradhatunk Kolozsvárt —
Sirhat a gyászdana.
Salamont eltemettük;
Erdélynek gyásza ez,
„Honvédő s jó cigány volt“
Sirjára írva lesz.

Ifj. Indre László.

SHINHÁZ.

A teknősbéka. A *Vigszínház* ez év folyamán előadott egy rakás mindenféle fajta darabot. Ezek közt a darabok közt voltak igen kiváló tisztességes darabok; voltak sikamlósak is. Ezen tisztességes és sikamlós darabok legnagyobb részét előadta minden vidéki színház, kivéve a *A teknősbéka*-t, melyet durvasága miatt egyik vidéki színház sem vett fel műsorába. A kolozsvári színház a *Vigszínház* egyetlen új darabját nem adta elő, csak *A teknősbéka*-t. Egyes egyedül csak ezt! És ez helyén való is, hiszen mire való egy magyar Nemzeti Színház, ha nem arra, hogy a francia durvaságokat kultiválja! Talán csak nem is veheti meg a *Vigszínház* darabjai közül *Thury* Zoltán darabját, a *Katonák*-at: hiszen a magyar drámairodalom pártolása tudvalevőleg a *honolui* színház feladata és nem a kolozsvári Nemzeti Színházé! *Gondillot* darabja különben ostoba darab, s olyan karzati publikumnak való, mely nem restelli minden durvaságon hangosan röhögni. Nem is érdemes róla beszélni. Sajnáljuk, hogy olyan intelligens művészek, mint *Góth* Sándor ilyen darabban kell vendégszerelpnie. A vendégről szólva, örömmel mondhatjuk, nagyot haladt, mióta elment tőlünk és igazi művész lett belőle, a ki a mi színészeink közül messze ki-magaslik. Tanuljanak művészeink úgy beszélni és társalogni a színpadon, mint a hogy *Góth* Sándor beszél. És mennyi kedély, mennyi inventio van ebben a művészen: *Dumas Nők barátja*-ban fognak ezek a kiválóságok igazában érvényesülni a szerdai előadáson. Az előadás nagy közepes nívó mozogott. Kár, hogy nem hoztak le még egy pár színeszt a *Vigszínház*tól: akkor talán elő lehetett volna adni a darabot. Az első felvonás izléstelenül volt kiállítva. Nagy csoda, hogy az üttört-kopott erkély helyett nem a *Fárdó* korabeli épületet alkalmazták az *Ember tragédiája* egyiptomi jelenetéből?!

ZENE.

Bagotai Lengyel Ernő. Egy kis csöppesség, egy tönzsi kis öt éves gyereknek a neve ez a sokat jelentő három szó. Eddig senki sem ismerte, de a mióta Budapest zenevilága előtt zongorázott, azóta legnagyobb tisztelettel beszélnek róla. Ő maga nem is tudja, hogy miért is bajlódnak vele annyit. Előkelő urak jönnek-mennek lakására és azt kívánják, hogy játsszék a zongorán. Pedig mennyivel nagyszerűbb dolog szerinte az, hogy az ember felhúzza a falovat és az magától szaladgál a szobában. Ez az Ernőcske legfőbb mulatsága. De azért játszik ő, ha az anyja úgy kívánja: mert engedelmes, jó fiú. Ő játszik a nélkül, hogy tudná, mire jó az. Azok pedig, a kik őt hallgatják, néma csodálkozással nézik, a mit ez az öt esztendő gyermek művel és halk hangon suttogják: *Mozart* óta ilyen csoda még nem volt! Eddig mi is csak a lapokból ismertük, most magunk hallottuk és csodáltuk őt. Egy öt éves gyerek, ki *Repülj fecske*-et játsza Liszt átiratában és mily biztossággal, milyen művészettel! Szinte hihetetlen, de igaz. Az a kis kéz egy bábuk a bilentyükkel, a hogy csak művészek bánnak. És csak 14 hónapja tanul. Keze csak akkora még, hogy egy diót nem tudna összemarkolni. Ő maga pedig alig ér fel a klaviatúráig, ha mellé állítják. A ki csak hallotta, mind nagyon fényes jövőt jósolt neki. A kultuszminiszter maga körülbelül 1000 forint évi állami segélyt fog adni neki, hogy tovább képzettségek.

Addig, míg ezt megkaphatná, szüksége lesz anyjának pénzre, hogy haladéktalanul fölvigye a fővárosba. E célból hangversenyezni fog a Központi Szállóda termében, a hol a kis zongora művész Liszt, Chopin, Mendelssohn legnehezebb darabjait és magyar népdalokat fog játszani, sőt még négy kézre is fog játszani anyjával. Mindenki jöjjön el erre a hangversenyre, a ki látni és hallani akarja a századvég egyik legnagyobb csodáját: az öt éves zongoraművészt. A hangversenyen a kis művész iránti rokonszenvből, részt fog venni énekekkel a színház több énekesnője, sőt meglehet, hogy valamelyiket maga, az öt éves művész fogja zongorán kísérni. A hangversenyről bővebbet lapunk egyik közelebbi számában írunk.

Felhívás előfizetésre.

Április—Június

ÉVNEGYEDRE

kérjük az előfizetési díjat, 4 forintot, mielőbb megküldeni, hogy a lapot minden fennakadás nélkül továbbra is küldhessük.

Előfizethetni lehet bármely nap-tól kezdve.

Előfizetési feltételeink:

Negyedévre	4 frt
Félévre	8 frt
Egy hóra	1 frt 50 kr.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, március 28.

A Rákóczi induló eredete. A Rákóczi induló eredetéről az Ellenzék mult pénteki számában Salamon János és özv. Ruzicska Györgyné elhunytá alkalmából közleményt írtunk. E közleményt átvették az összes hazai lapok. Kapesolatban ez ujdonsággal, a Rákóczi induló eredetéről és át származásának adatairól érdekes sorokat kaptunk Pozsonyból dolhai új. Petrovay János úrtól a szabadságharcz öreg katonájától, ki a kolozsvári erélyke muzeumnak kezdettől fogva buzgó munkása és tiszteleti tagja. Szerinte Barna Mihály, II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek udvari zenésze nem a Rákóczi indulót, hanem a Rákóczi nótát szerzette, a melyet Czinka Panna, a cigány-prímásnő, nagytatyjától — Barna Mihálytól magától — megtanult játszani és ő hegedülte el Vácze veszprémi kanonok előtt. A kanonok aztán az ő játéka után a Rákóczi-nótát hangjegyre tette, átadta Ruzicska veszprémi karmesternek. Ruzicska szerzette ebből a Rákóczi-indulót; hozzá ütközetet (bataille) is írt, a mely még buzditóbb, mint maga az induló. A Rákóczi-nótát, indulót és ütközetet, gróf Fáy István (a ki maga is zenészerző volt és Vácze kanonokot személyesen ismerte) az általa kiadott *Régi magyar zene gyűjteménye* című ötfüzetes művében zongorára 4 kézre átirva ki is adta. Ez a mű azonban ma már nem kapható, de egy teljes példány megvan Budapesten a magyar nemzeti Múzeumban, egy másik példány pedig a levéltárnál. Ebből a példányból Oláh ottani primás megtanulta, miért is az ő zenekara ma a Rákóczi-indulót a maga eredetiségében játszza, úgy, a mint azt Fáy gróf hangjegyre tette.

Megjegyezzük, hogy az öreg dolhai Petrovay János már évekkel ezelőtt beküldötte a kolozsvári erélyke muzeumnak a Haynau futása című galopp hangjegyeit is. E galoppal a magyar hősök iránti rokonszenvünknek kívántak kifejezést adni Londonban, a hol a bresciai hienát roppant gyűlöltek. Az erélyke muzeum öre most lépéseket tett, hogy e régi és eredeti Rákóczi-nóták kottáit az ütközettel együtt megszereztesse. Ezek begyakorlására és előadására zenekarok kértnek fel s ezek a kolozsvári színpadon valamelyik delután elő fognak adni. Bölöny József intendás még a karácsonyi Bem ünnep alkalmával felajánlotta, hogy a színházat a nemzeti muzeumnak valamely d. u. előadásra készsége és minden díj nélkül átengedje sőt beleegyezik abba, hogy a személyzet is, a hazafias ügy javára közreműködjek.

Sámi László bora. Néhai Sámi László, a kolozsvári ev. ref. kollegium egykori kitűnő tanára tudásáról, egyenes jelleméről, független érzületéről és tántoríthatatlan hazaszeretetről ismert férfiu, tanára volt *Hegedüs Sándor miniszternek*. Ő ideje korán felismerte Hegedüsben azt a tehetséget s erőt mely őt magasabb állásra, országos ügyek megoldására kvalifikálja. Mintegy két év tized előtt, midőn Hegedüst először választották képviselőnek, Hegedüs Sándornak, egykori tanítványának Sándor napra 10 üveg bort küldött pinczéjének legkitűnőbb fajta boraiból. A borok mellé recipiét is küldött. Ennek használati utasítása a következőleg szökött, hogy Hegedüs a küldeményből öt palackzal az átvétel idején fogyasszon el jó barátaival a másik öt üveget azonban tegye el pihenni csak azon a Sándor napon vegye el, a mikor miniszter lesz. És a jó tanítvány megfogadta mesterének ezt az utasítást s az ide Sándor napkor meghitt család és barátai körben néhai Sámi László professzornak gyönyöző nektárt tartalmazó butellái a miszter asztalára kerültek.

— Bajor sörgyártás Kolozsvárt.

Egy müncheni üzletársaság sorra vegyelemezette az összes magyarországi folyókat, hogy megtudhassa, melyik a legalkalmasabb a bajor rendszerű sörgyártásra. A vizsgálat az összes folyókat alkalmatlannak találta a „Müncheni“ sörgyártásra, kivéve **Kolozsvárt a Szamos vizét**, a mely folyó vize tartalmazza mindazokat az alkatrészeket, a melyek előfordulnak a müncheni „Izár“ folyóban s a melyek a legkiválóbb sor készítését lehetővé teszik. Egy müncheni társaság már elhatározta, hogy 2 millió frt. tökével sörgyártat létesít Kolozsvárt. Kolozsvárnak tehát a sörgyártásra, Pécsnek pedig műbör gyártásra van speciális vize.

— Az Egyetemi élet.

Kör szépirodalmi és rektorikai önképző köre szombaton delután az Egyetemi Körben Szekeres József elnökle mellett önképzőköri gyűlést tartott, melyen nemcsak az egyetemi hallgatók jelentek meg nagy számmal, de a közönség köréből is, mi örvendetes jelenség igen sokan vettek részt. Karácsonyi Aladár egy mind végig kacagató humorizet olvastott fel. Ezután Eöry László szavalta Kis Józsefnek „Kincses Lázár“ című költeményét hatással. Majd Solyom Antal ének solóiban és Szabó Imre precíz cimbalom játékában gyönyörködött a közönség. Ezután Asztalos Kálmán olvasott fel egy pár költeményről bírálatot. Végül Antalfy Endre „Régi dalok“, „Szegény legény dala“, „Mi templomunk“ és az „Álom“ című szép költeményeit olvasta fel nagy tetszés közt.

A gazdasági ismétlő iskola évzáró vizsgája a tegnap 8 óráig 12 óráig lett megtartva a pap utcai millenaris községi iskolában. A városi iskolázékot Dobál Antal felügyelő bizottsági elnök képviselte, ki a vizsgálaton elnököt. Tanügyi férfiak voltak jelen a vizsgán, kik örömmel látták a külvárosi földész ifjak szakirányu képzését. A szabatos feleletek, továbbá a kiállított rajz és írásbeli dolgozatok arról győzték meg a jelenvolutak, hogy a gazdasági ismétlő-iskola tanerei ez évben is lelkesmeretes munkát végeztek az ifjak kiképzésén, oktatásán. Ez évben az ismétlő iskolának 114 tanulója volt, kiket Elek Gyula igazgató, Adi József közs. tanító, Stetina József kertész tanító és Srét Jakab hitoktató tanítottak. A vizsgálat csak az elméleti oktatást zárta be, a gyakorlati oktatás a kertészeti egyesület telepén lesz megtartva vasárnaponként, melyre az ifjaknak eljárni szintén kötelező lesz.

A gyilkos kőzuti. Most már rendre számot ad a kolozsvári kőzuti vasut eddigi safrkódásáról a kolozsvári kir. törvényszék előtt. Helyén is van. Nagyon sok kolozsvári polgárt megölt vagy tett nyomorékká. Most emberölésért és 3 gyerek elütéséért számoltatták, 1894. okt. 8-án este háromnegyed 6 órakor Masek János őrást elgázolta, a ki a helyszínen szörnyen halt. 1894. május 7-én pedig 3 gyereket a postaépülnél elütött. — Egyik gyerek 4 hó múlva meghalt. A kolozsvári kir. törvényszék e két ügyet tagosította egy végtárgyalásra. Elnökölt Csiszér Károly, szavazó bírák voltak; Nesztor László és Endes Miklós. Jegyző Petheő János, közbíró Gölner Antal kir. alügyész. Vádolt Vida Károly mozdonyvezető, védője dr. Tutek Sándor. A kir. törvényszék elhalasztotta a tárgyalást mert két főtánu nem jelent meg. Közelebből még több pere lesz a kőzutinak.

— Az ev. ref. státus vagyona.

Az erdélyi ev. ref. egyháznak tekintélyes vagyona fekszik az első magyar szállítási vállalatban. E részvény-társaságnak, mint egyik egyházi főgondnoktól értesülünk, most van a közgyűlése. Ezen a közgyűlésen több olyan intézkedést óhajt az egyház fogatosítani, a mi az ide fektetett százezer frtot jóval meghaladó töke jövedelmességét lesz hivatva előmozdítani. A vállalat gyűlésére az erd. egyház tisztviselőinek több tagja Budapestre utazott.

— Helyreigazítás.

Dr. Eisler Mátyás kolozsvári főrabiból, az alábbi sorokat vétük: Az „Ellenzék“ tegnapi szám a hirdadvány egybek között a kolozsvári izraelita hitköz-ség tisztelgéséről. *Hegedüs Sándor miniszter*-né a miniszter választól oly szavakban közli, melyek könnyen félremagyarázásra adhatnak okot. Tényleg *Hegedüs* a következőket mondta: Nagyon örül a küldöttesség megjelenésének, mert már rég szükségét érezte annak, hogy kifejezést adjon csodálatának az izr. vallásos buzgósága iránt, melyet saját hirtorsosainak is pelda képtül szokott odaállítani. Ha még az ily vallásos buzgóság, ugymond „annyi igaz buzgósággal párosul, mint önöknél, akkor működésük nem csak egyházuknak, de a hazának is javára kell, hogy váljon.“ A miniszter ezután barátságos kézszorítással vált meg a küldöttsegtől.

Mulatság.

A helybeli *mészáros ifjuság* által a Benigni Sámuel és Lászlóczi Sámuel vednőkege alatt f. hó 25-én a New-York szálló földszinti termében rendezett játékonnyelű táncszertély oly annyira szepen és fényesen sikerült, a minőre a rendezőség daczára a fardhatatlan buzgalmának és áldozatkészégnek, még sem vált elkészülve. A számban — ugyan nem tulságos nagy, de annál is látogatottabb szép közönség a legjobb hangulatban mulatott egészen a késő hajnali órákig s a kellemes időtől éltekintve csak nagy nehezen vettette végét a páratlan kedélyes mulatságnak. Benigni Sámuelné és Lászlóczi Sámuelné — bálányákat a rendezőség egy-egy szép és értékes virág-csokorral lepte meg. Az estély sikere a rendezőség tapintatos és körültekintő buzgalmának és előzékenységének

tuható be, a kik a mulatság egész, folyama alatt oly ügyességet és figyelmet tanusítottak a közönség kedélyhangulatának fokozására, hogy azt, egy ezutáni hasoló mulatságra már teljesen megnyerték.

Jelen voltak:

Asszonyok: Benigni Sámuelné, Lászlóczi Sámuelné, Kondász Ferencné, Mihá-lisi Minni, Kajetán Endrené, Régeni Györgyné, Hirschfeld Lajosné, Püspöki Miklósné, Farkas Antalné, Schuler Rezsóné, Hutter Samuné, Somlyai Sándorné, Sebesi Samuné, Kathonai Adámné, Feszt Sándorné, Kathona Gergelyné, Tauszik Alajosné, Terkál Beláné, Marschalkó Sámune, Nick Pálné, Mamieza Jánosné, Szathmári Nándorné, Klöz Mihályné, Kuron Ferencné, Balázs Józsefné, Kirsch Lajosné, Kilin Dánielné, Szabó Antalné, Domján Péterné, Dali M. Jánosné, Losonczy Mihályné és Mocsi Lajosné.

Leányok: Melieskő Iduska, Lászlóczi nővérek, Hutter nővérek, Mattai Jolán, Mamieza nővérek, Petrán Pepi és Gizella, Régeni Juliska, Kajetán Mariska, Marschalkó Ella Klöz Teréz Kilin Anna, Kuron Adél, Schuler nő vérek, Jung Eliz, Szathmári Erzi, Rotáridesz Máriczi, Fehér Mariska, Harra Gizella, Mocsi Teréz, Somlyai nővérek, Kirsch nővérek, Müller Adél, Balázs nővérek és Bábies Róza. A talp alá valót a Csikai kitűnő zenekara szolgáltatta.

P.

Egyleti élet.

A kolozsvári kereskedő társulat betegsegélyző pénztára ápril hó 3-án (Husvét másod napján) delután 3 órakor tartja rendes évi közgyűlést, a kereskedelmi és iparkamara helyiségében.

Szerkesztőségi üzenet.

K. S. Marjó Zelma tudomásunk szerint a nyárára a budai szinkörhöz, októbertől pedig a Magyar Színházhoz szerződött.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék“ táviratai, telefon tudósításait és sürgöny-leveleit.)

Ugron és Hegedüs mandátumai.

Budapest, márc. 28.

Ugron Gábor és Hegedüs Sándor ma küldték be mandátumukat a képviselőház elnökének. Ugrón egy litografált választási jegyzőkönyvi formula. A kik ezt még Bánffy Dezső részére litografáltatták, aligha gondolták, hogy valaha Ugron Gábor neve kerüljön arra. Hegedüs megbízó levele, illetve választási jegyzőkönyve egész írott iv.

A Hentzi szobor eltávolítása.

Bpest, márc. 28.

A hadtestparancsnokság még a mult ősszel egy műszaki őrnagy vezetése alatt álló műszaki katonákkal megvizsgáltatta a Hentzi szobrot, hogy neki jelentést tegyenek, mi módon eszközölhető annak elszállítása legcélszerűbben. A műszaki katonák azonban hiába vizsgálták a szobrot, több alkalommal is, még csak azt sem tudták megállapítani, hogy több részből áll e, vagy egy szilárd vastömeg. Ezen eredménytelen eljárás után a hadtestparancsnokság összekutatta a katonai levéltárakat a szobor tervezetéről, hogy a szétbontást és esetleges elszállítását annak alapján eszközöltesse. A tervezet azonban nem került elő. Most, hogy a szobor eltávolítása már sürgőssé vált, a hadtestparancsnokság megbízta Oettl vasgyárost, hogy a szobrot a lehető legrövidebb idő alatt vizsgáltassa meg s az átszállítás sorrendjéről neki jelentést tegyen. Ma reggel 8 órakor egy munkavezető felügyelete alatt Gregerson G. és fia fővárosi ácsmester 14 munkással jelent meg a Szent-György téren, hogy a 19 m. magas szoborhoz állványt készítsen, a melyről a vizsgálatot megtehetessék, s ha a szobortöbb részből áll, azt szétszedhessék.

Egy 80 éves öreg ember, a ki a 48-as évek óta lakosa Buda várának és a bástyákon belüli minden nevezetesebb momentumnál jelen volt, állítja, hogy a Hentzi-szobor felállításánál is jelen volt és biztosan tudja, hogy a szobor több részből áll, sőt még annak törzse sem tömör vas, mert szemelátára több kősi homokot töltöttek abba annak felállítása alkalmával.

A szobor körüli munkálatokat ma egész nap a kiváncsiak egész serege nézegette. Illetékes forrásból nyert értesülések szerint jelenthetjük, hogy a budai cs. és kir. hadapród iskolában azt a sirböltöt is felépítették már, melybe Hentzi és családja meglevő földi maradványait helyezik.

Bánffy nemzetiségi politikája.

Budapest, márc. 27.

A legutóbb megjelent röpirat, mely Bánffy Dezső báró volt miniszterelnök nemzetiségi politikáját fejtegeti, nagy izgalmat keltett Romániában. A

bukaresti sajtó, a kormánypárti és konzervatív lapok, kivétel nélkül aröpirattal foglalkoznak. Napról-napra szenvedélyes hangon kelnek ki a magyar politika ellen és az ellenzék már is megragadta az alkalmat, hogy e röpirat adataira támaszkodva, kiméletlen hangon támadják a kormányt. E röpiratra a román kormány legközelebb egyik félhivatalos lapjában szándékozik válaszolni.

Oktober 6. országos megünneplése.

Budapest, márc. 27.

Barabás Béla függetlenségi képviselő több függetlenségi párti képviselővel egyetértőleg indítványt nyújt be a képviselőházhoz, hogy az aradi 13 vértanú kivégeztetésének 50 éves fordulóját az idén az ország összes iskoláiban megünnepelejk.

Hegedüs Sándor programbeszéde.

Bécs, márc. 27.

A „Pol. Corr.“ Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter programbeszédét méltatva, ezt írja egyebek között:

Rendkívüli jelentősége van az iparfejlesztésről szóló törvényre vonatkozó fejt getésnek, a mely törvénynek a megújítását jelezte a miniszter. Hegedüs Sándor óva intett minden illuziotól, a midőn konstataulta, hogy 1890. óta az állami kedvezmények mellett is csak 97 gyár létesült, a minthogy egyáltalán minden ilyen államilag támogatott ipari akció természetesen szűkebb határok között mozog és nem versenyezhet az önérejből keletkezett organikus fejlődéssel. A kereskedelmi miniszternek ama törvényhozói intézkedés nem igen jelentékeny eredményére vonatkozólag tett ez a megjegyzése egyszersmind komoly figyelmeztetés azon osztrák iparos körök számára, a melyek ezt az akciót nagyon elfogultan ítélték meg és azt hitték, hogy ennek az akciónak végzetes következményei lesznek az osztrák iparra nézve, sőt a tulszabán annyira mentek, hogy ezt az akciót egyenest a vámszerződés megsértésének tüntették föl.

Széll Bécsben.

Budapest, márc. 28.

A király ma déelőtt hosszabb kihallgatáson fogadta Széll Kálmánt. Széll ezután a főhercegeket látogatta meg.

Gróf Thun osztrák miniszterrel Széll 2 órán át tárgyalt a kiegyezési kérdésben.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
MAGYARY MIHÁLY.

NYILTTÉR.

Egyedüli elismert kellemes ízű természetes hashajtó szer a

Ferencz József-

KESERÜVIZ,

a keserüvizek királya.

Orvosi tekintélyek bizonyítványai szerint a világhírnek örvendő

Ferencz József-keserüviz

a keserüvizek tulajdonképeni képviselő-jének tekintendő, mert páratlan egyenletes, gyors és tartós hatása.

A nagy milleniumi eredmellyal egyedül kiténtetett

keserüvizforrás.

Kéretik csak **Ferencz József-keserüviz**, nem pedig budai, vagy egyéb elnevezést használni. Kapható mindenütt.

(1—10) Az igazgatóság Budapestben.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, miszerint 6 év óta

ALBERT JÓZSEF

szobafestő- és mázólo özég alatt folytato üzletemet a 20 év óta fennálló és jó hírnévnek örvendő

HAAS JÁNOS

szobafestő- és mázólo üzletével egyesítem.

Külföldi utamból hazatérve, üzletemet a legelső munka-erővel gyarapítva, a mai korak megfelelő legdiszesebb szobafestő- és mázólo munkálatokat elvállalok, biztosítva t. megrendelőimet, miszerint törekvésem leendő, mint eddig, ezután is a legmagasabb igényeknek teljesen megfelelni.

A nagyérdemű közönség becses partfogására ajánlva magam, maradtam

alázatos szolgáljuk
ALBERT JÓZSEF,
szobafestő- és mázólo.

3—4

Nagy-utca 2. sz. saját ház.

Kolozsavarmegye és Kolozsavár szab. kir. város főispánjától.

288—1899. sz.

279. 2—3

Pályázati hirdetmény.

A kormányzatomra bízott Kolozsavár szab. kir. város adóhivatalánál ujonnan rendszeresített alábbi állásokra ezennel pályázatot hirdetek. Adófőtiszt állás 1200 frt fizetés és 250 frt lakpénzzel.

Két első osztályú adófőtiszt állás egyenként évi 900 forint fizetés és 150 frt lakpénzzel.

Iktató állás (a ki egyszeresmind kiadó és irattárnok évi 700 forint frt fizetés és 120 frt lakpénzzel).

Irtnoki állás évi 500 frt fizetés és 100 frt lakpénzzel.

Az adófőtiszt és a két első osztályú adófőtiszt kötelesek egy évi fizetést felének megfelelő biztosítékot készpénzben vagy állami értékpapirokban a házipénztárba letenni. (21. 27. 35. §)

Az adóhivatali főtitkár 6 évről 6 évre, a két első osztályú adófőtiszt pedig életfogytiglan a törvényhatósági bizottság közgyűlése választja. Az iktatót és irtnokot hasonlóképp a közgyűlés választja életfogytiglan és mindnyájan nyugdíjigénnyel bírnak. (3. §)

Felhívom mindazokat, — a kik ezen állások valamelyikét elnyerni óhajtják, hogy az 1899. évi I. tör. vonatkozó szakaszaiban előírt minősítést valamint eddigi szolgálataikat igazoló okmányokkal felzerelt pályázati kérelmüket hozzám f. évi április hó 10-ig annyiával is inkább adják be, mert a később érkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

Kolozsavart, 1899 március hó 18-án.

Gr. Beldi S. K.
főispán.

9491—1899. tan.

284. 1—2

Versenytergályalási hirdetés

— az állami fogyasztási és italadónak albebeadás és ezzel kapcsolatban a városi fogyasztási illetékek bebeadására iránt. —

Kolozsavár szab. kir. város Tanácsa a városi bizottságának 90—1899 sz. határozata következtében az e hó 22-ikén tartott versenytergályalás eredménytelensége következtében ismételt nyilvános versenytergályalást hirdet Kolozsavár sz. kir. város területén szedhető állami fogyasztási és boritaladó beszedési jogának albebe adása iránt és ezzel kapcsolatban a 89—1895 sz. közgyűlési határozattal megállapított és a 183289 számú belügyminiszeri rendelettel módosított városi szabályrendelet alapján szedhető bor- és szesz-fogyasztási városi illeték beszedési jogának albebeadására iránt.

A bejelentés kezdődik 1899 május 1-én és tart 1901 évi december hó 31-éig.

Kiküldési ár az évi bérösszeg és pedig:	Az áll. adókra	A vár. fogy. illetékre	Együttesen
a) Boritaladóra	50000 frt.	28260 frt.	78260 frt.
b) Husfogy. adóra	58000 frt.		58000 frt.
c) Szesz italadóra		25888 frt.	25888 frt.
Összesen	108000 frt.	49098 frt.	157098 frt.

Versenyezni csak az összes és együttes adókra és illetékekre lehet. Az ajánlatban ki kell tüntetni azt — hogy a fennebbi a) b) és c) pont szerinti egyes állami fogyasztási adóemreket tételenként külön és a vár. fogyasztási illetékekre szintén tételenként külön — és végül összesen mennyi ajánlatot.

A versenytergályalás Kolozsavart a városi közgyűlési termében 1899 évi április 9-én délelőtt 10 órától déli 12 óráig tartatik meg. Utóajánlatok el nem fogadhatók. Az árverés csakis zárt írásbeli ajánlatok útján történik.

A versenyen kívánók tartoznak a kiküldési árak 10 százalékát bantépként készpénzben vagy evadékként értékpapirokban a városi házipénztárba letétbe helyezni a az erről szóló pénztári elismervényt ajánlatukhoz csatolni.

Az ajánlatban az ajánlattevő tartozik kijelenteni, hogy a w. kir. államkincstár és a város között létrejött szerződés, az árverési feltételeket és végül a bérleti, illetve albebeleti szerződés pontozatát ismeri és azoknak magánálveti, végül köteles megjelölni a biztosítékot.

Az itt felsorolt szerződések pontozatát, a szabályrendelet és árverési feltételek a városihoz 6-ik számú szobájában Fekete Nagy Béla tanácsos urnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kolozsavár sz. kir. város Tanácsának 1899 évi március 25-én tartott üléséből.

Savacsina Géza,
polgármester.

A kolozsavári járás főszolgabírájától.

Sz. 429—1899

281. 2—3

Pályázati hirdetés.

Kolozsavarmegye kolozsavári járásában üresedésben levő Magyar-ujfalusi körorvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen körorvosi állás javadalmazása évi 700 frt fizetés, 150 frt lakpénz és 150 frt utatállány.

A közegészségügyi kör székhelye, melyhez 20 község tartozik: Magyar-Ujfalú

Felhívom mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtják hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám f. évi április hó 11-ig bezárólag annál is inkább adják be, mivel a később beérkezetteket figyelembe venni nem fogom.

A választást M. Ujfalú községben f. évi április hó 15-ik napján d. e. 10 órákor tartom meg.

Kolozsavart, 1899. március hó 21-én.

Hankó Veress Károly
főszolgabíró.

G y ü m ö l e s f á k !

dus választékokban, boggyógyümölcs eserjek, spárga gyökér, vadszőlő stb.

LEGJOBBAN és LEGOLCSÓBBAN kaphatók:

CASPARI FR. és társai

kitüntetett fa-iskolájából Medgyesen, (Nagy-Küküllő megye.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve! 288. 1—5.

Sz. 1470—899. árvsz.

287. 1—3.

Árverési hirdetmény.

Kolozsavár szab. kir. város árvaszéke által ezennel közírré tétetik, hogy Kolozsavart elhalt Menyhárt Gergelyné B. László Erzsébet hagyatékához tartozó következő ingatlanok:

1.) a kolozsavári 1817 sz. telekjegyzőkönyvben A + 1 rendszám 2513 hrsz. a. bejegyzett s Linczeg-utca 5. házszám alatt fekvő házastelek 14000 frt becsárban mint kikiáltási árban;

2.) a kolozsavári 1817 sz. telekjegyzőkönyvben A + 2 rendszám 1514 hrsz. a. bejegyzett s Linczeg-utca 7. házszám alatt fekvő házastelek 9600 frt becsárban, mint kikiáltási árban;

3.) a kolozsavári 842 sz. telekjegyzőkönyvben A + 1 rendszám 2494 hrsz. a. bejegyzett s Fűrdő-utczában 6. házszám alatt fekvő házastelek 3200 frt becsárban, mint kikiáltási árban nyilvános önkéntes árverésen elfognak adni s annak az árvaszék hivatali helyiségében (Belkírály-utca 15 sz. a.) leendő fozanatosítására 1899 év április hó 10-ik napjának d. e. 9 órája tűzött ki.

Árverési feltételek alóli árvaszéknél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kolozsavár szab. kir. város árvaszékének 1899. márc. 18-án tartott üléséből.

Losonczy János,
árvaszéki elnök.

Templom építési árlejtés.

Mely folyó év április hó 6-án délelőtti 10 órákat a Kolozsavár egy gör. kath. templom felépítése tárgyában fog megtartatni. Kikiáltási ár 17173 frt. 66 kr. osztr. ért. A vállalkozni óhajtók árlejtés előtt a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben, vagy megfelelő osztrák-magyar érték papirban letenni kötelesek. Az egyházgondnokság feuntartja azon jogát hogy azon vállalkozóval lépjen szerződésre — eltekintve a legolcsóbb árlejtőtől — ki több képességet, vagy nagyobb biztositékot nyújtana az egyháznak, vagy pedig azon vállalkozóval fog szerződésre lépni, ki az egyházközösség által kért biztosítékot megadni képes lesz. — Az árlejtésnél csak képzett építésszek, vagy kőművesek vehetnek részt.

Terveket, költségvetést és építési feltételeket az árlejtés napjáig bármely időben a borsai gör. kath. lelkészi hivatalban meglehet tekinteni.

Kolozs-Borsá 1899. március hó 22.

280. 2—2.

A gör. kath. lelkészi hivatal.

1721—98.

286. 1—1.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közírré teszi, hogy a Kolozsavár városi kir. járásbíróság 1898. évi Sp. 28. számú végzésével Dobál Antal ügyvéd által képviselt Stein János felesége Dr. Manu Casarius alperes ellen 187 forint 50 kr. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől mult év augusztus hó 4. napján feldl lefogalt 610 frtba becsült ingóságokra, a Kolozsavár városi kir. járásbíróság VI. 867. — 898. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a feldl foglaltatott követelése erejéig is, a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Kolozsavart széchenyitár 7. sz. házban leendő megtartására határidőül 1899 évi március hó 29. napján d. u. 3 órája tűzött ki, mikor a bíróságilag lefogalt bútork, könyvek, ruha-neműek s egyéb ingóságok a legelőbbet ígérőknek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsárban alul is elfognak adni.

Felhívom mindazokat, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítettséghez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdése előtt alulírt kiküldöttnek vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelentetve az árverés napjától számítottat.

Kelt Kolozsavart, 1899 évi márc. hó 14. napján.

Ligeti József

kir. bírósági végrehajtó.

Felső-Boldog utca 21. szám alatti

Ház eladó.

Tehermentes és 12 évig adómentes.

Értekezhetni: Kolozsavart Páska János, Deesen pedig Gábre János uraknál.

285. 1—2

Bernáth Ede Sándor

kerékpár újdonságok

raktára és javító műhelye Kolozsavart,

(Vashidnál)

Telefon 412

221. 8—50.

Csakis ezen védjeggyel valódi. Utánzások miatt nagyon ügyeljünk a Schaffer Róza névre.

Szépség gazdagság! Szépség hatalom!

Ezt a legdrágább kincsét megszerezhetni eddig csakis a Mme Rosa Schaffer szerb kir. udv. és kamarai szállítónő, Bécs, I. Graben 14. által föltálat és használt szépségesszerek által sikerült

Poudre ravissante cs. és kir. kiz. szab. Minden hölgynek, ki egyszer próbálta, nélkülözhetetlen, a bőrt vakító fehérre varázsolja és pompás zománca alatt a bőrkütsékek, anyajegyek és himlőhelyek is eltűnnek. A ráncokat és redőket kisimítja, a káros szépségesszerek által kitért likacsokat összehúzza és az areznak üde, rózsás, fiatal színt kölcsönöz. Ez az egyetlen puder, melynek használata után mosakodni lehet.

Törvényesen védve.

anélkül, hogy szennázás hatása a bőrről eltűnne. Egy doboz ára 2 frt 50 kr. és 1 frt 50 kr.

Crème ravissante évtizedekkel fiatalít, a bőrt ruganyosan s simán tartja, és téskint minden hölgynek használnia kellene. Egy tégly 1 frt 50 kr.

Eau ravissante megőrzi a bőr üdőségét, erősíti és a legkitűnőbb, biztos hatású toillet viz. Egy üveg ára 2 frt 50 kr.

A Ravissante crème, puder és viz, az 1897. évi párisi és londoni nemzetközi kiállításon nagy aranyéremmel lett kitüntetve. Minden hölgynek, — aki redőtlen, márványfehér homlokot akar, legjobban ajánlható a cs kir. szabad. homlokot, darabonként 1 frt 50 kr-ért és a „Savon Ravissante” kiváló szépség szappan hölgyek és urak részére, darabonként 80 kr-ért. Valamennyi kértésem esodálatos hatásért teljes kezeséget válllok. Számítalan elismerés és köszönet írat be tekinthető a legmagasabb körökből és csak diszkreció miatt nem közölhetők. Központi raktár Rosa Schaffer, Bécs, I., Graben 14.

BICYCLE
EMAILIROZÁS ÉS
JAVÍTÁSOK

VIZI ENDRE

mechanikusnál

Kolozsavart, Belmagyar-utca 19.

248 5—8.

Aranka-mentes kizárólag erdélyi

lóhere és legprimább luczernamag

a kolozs-monostori állami vetőmag vizsgáló állomás által ólomzárólv a legjűtányosabban beszerezhető;

Klein József és testvére czégnél M.-Vásárhelyen.

Mintázott ajánlatok kívánatra küldetnek! 283. 1—10.

A N A G Y K R A C H I

New-York és Londonban nem kímélte meg az európai szárazföldet sem és ezért egy nagy ezüstáruvagy indítatva érezte magát, hogy az egész készletét csak a munkáért egy kis kárpótálása ellenében eladja. — Én felvagyok hatalmazva ezen megbízást teljesíteni, miért is csupán 6 frt 60 kr-ért küldöm a következő tárgyakat:

- 6 drb finomabb asztali kést, valódi angol pengével,
- 6 drb amerikai szab. ezüst-villát egy drabból,
- 6 drb " " evőkanalat,
- 12 drb " " kávékanalat,
- 1 drb " " levesmerőt,
- 1 drb " " tejmerőt,
- 2 drb " " tojás serleget,
- 6 drb angol Victoria-tálcát,
- 2 drb igen hatásos gyertyatartót,
- 1 drb teaszűrőt,
- 1 drb fém csukorszőrt,

130. 8 10

44 drb összesen csak 6 frt 60 kr.

Ezen 44 tárgy előbb 40 f tba került; és most csak 6 frt 60 kr. minimális áron kaphatók. Tisztító por hozzá 10 kr. Az amerikai szabad. ezüst egy kívül belül fehér fém, mely ezüst színét 25 esztendeig is megtartja, a miért jótállok annak bizonyosságul, — hogy ezen hirdetés

nem csalás

kötelezem magamat, bárkinek, kinek az áru nem tetszik, a pénzét visszaadni. Senki se mulassza el ezt a kedvező alkalmat, hogy ezen díszes garnitúrát megszerezze, mely gyönyörű

nász és alkalmi ajándék,

továbbá minden jobb háztartásban kiválóan alkalmas.

Egyes egyedül kapható HIRSCHBERG A.-nál az egy. amerikai szab. ezüstáruak főúgynöke, Bécs, II., Rembrand strasse 19/K. Telefon 7114.

Szétküldés utánvétel, vagy az összeg előzetes beküldése ellenében.

Valódi csak az oldalt látható védjeggyel (egészségi fém)

Kivonat az elismert levelek ezreiből.

„Megkaptam a küldeményt és megvagyok vele elégedve kérek újból egy küldeményt 6 frt 60 kr-ért. Kolozsavart Balfy báróné

A küldeményt megkaptam, nagyon megfelel. Gaád, 1898 szept. 1. Chotek Odenus C. grófné.

A készletet megkaptam, — igen megvagyok elégedve, kérek nagyobb küldeményt — Budapest, II. Pásteza 7.

Dr. Paikerl Alois os. és kir. katonaeorvos stb. stb.

Bányai Sámuel és Fia Erdély legnagyobb női felöltők és szücs-árak raktára. Kolozsavár, Fötér.

Van szerencsénk a n. é. hölgyközönséget értesíteni, hogy a tavaszi idény újdonságai női felöltőkben megérkeztek.

Baktárunkat a leghirnevesebb gyárosoktól a legnagyobb gondnal és figyelemmel válogattuk össze, mely újdonságok megtekintésére a t. vevő közönséget tisztelettel meghívjuk.

Mely ellen megvédeni elfogadunk minden néven nevezendő szőrmeárut, Bundákat, férfi és női téli kabátokat mérsékelt díjszabás mellett és azok teljes értékéért szavatolunk

235. 6—6

Kitűnő tisztelettel BÁNYAI SÁMUEL ÉS FIA.

Ny. Magyar, Mihály nyomdájában Kolozsavart.